

**Lofrede voor de uitreiking van de Lofprijis der Nederlandse taal aan An De Moor,
uitgesproken op vrijdag 5 oktober 2018 in de Spiegelzaal van het Brussels Parlement door
Maarten Vidal (Nederlandse Taalunie), mede namens Annette Roeters (voorzitter Raad
voor de Nederlandse Taal en Letteren).**

Hooggeachte laureaat van de Lofprijis der Nederlandse taal

Beste An,
Dames en heren,

De Lofprijis der Nederlandse taal mogen ontvangen is een ongelooflijk grote eer. De Lofprijis der Nederlandse taal mogen uitreiken aan de laureate is zo mogelijk een nog grotere eer. Daarom spijt het Annette Roeters, die als voorzitter van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren was gevraagd om deze lofrede te houden, enorm dat ze door omstandigheden uiteindelijk toch moest afzeggen. Geheel onverwacht valt deze eer nu dus aan mij te beurt.

An, samen met Annette ben ik trots op jou en vereerd dat ik hier namens de Taalunie en namens de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren mag staan.

Enkele dagen geleden bereidden Annette en ik deze toespraak voor. Toen pas beseften we wat voor moeilijke taak dat eigenlijk wel niet is. Want An aan een Nederlandslievend publiek voorstellen... is dat geen onmogelijke taak? Wie van u kent An immers nog niet, vanuit één van haar vele hoedanigheden.

- Als taalbeleidscoördinator van hogeschool Odisee en de KU Leuven campus Brussel of Gent;
- Uit het sociaal-culturele verenigingsleven, waar ze verschillende verantwoordelijkheden op zich nam in organisaties als de Orde van den Prince, het Algemeen-Nederlands Verbond, de pluralistische vrouwenbeweging Athena, de Bond van Gentse Germanisten, het Archief- en Documentatiecentrum van het Vlaams-Nationalisme, het Verbond van Vlaamse Academics of de Beweging Vlaanderen-Europa;
- Als organisator van talloze evenementen, colloquia, forumdagen of symposia over onderwijskwaliteit, taalbeleid, de rol van het Nederlands of andere onderwerpen die haar dierbaar zijn;
- Als bestuurslid of raadslid van een aantal officiële instanties waar het Nederlands of de kwaliteit van ons onderwijs centraal staat, zoals de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren, het Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond in Amsterdam, en een aantal werkgroepen van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR);
- Als eerdere laureate van de titel "Academica van het Jaar" van het Verbond van Vlaamse academics;

- Maar ook als iemand die zelf weet wat het is om in het onderwijs te staan, als voormalig leerkracht Engels en Nederlands en zelfs een tijdlang als directeur ad interim van een secundaire school;
- En, en daarmee beloof ik die schier eindeloze maar ongetwijfeld onvolledige lijstje af te ronden, als een van de stuwende krachten in het Vlaams Forum Taalbeleid en Taalondersteuning en het Nederlands/Vlaams Platform Taalbeleid Hoger Onderwijs.

En dat is de kracht van An. Zij is iemand die al die ervaringen mee kan nemen in al die verschillende rollen en verantwoordelijkheden.

Dames en heren, zeg nu zelf: als we alle activiteiten van An in ogenschouw nemen mag het bijna een klein wonder heten dat zij pas nu de Lofprijs krijgt uitgereikt! Natuurlijk is dat geen kritiek op de Stichting Nederlands – “beter laat dan nooit”. Want als er iemand is die in het dagelijkse leven steeds heel bewust en met veel overtuiging een vurige pleitbezorger is van het Nederlands, dan is het An wel.

Toen Annette Roeters en ik aan het nadenken waren over de inhoud van deze toespraak, dachten we onmiddellijk terug aan een hoorzitting van de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie, waar An een van de gehoorde experts was. Het ging, en dat zal u niet verbazen, over de toenemende verengelsing van het hoger onderwijs.

De hoorzitting vond plaats in een mooi salon van de Nederlandse Tweede Kamer, op het Binnenhof – bijna zo mooi als deze Spiegelzaal. An hield er een vurig pleidooi voor een sterke positie van het Nederlands en voor het belang van blijvende aandacht voor academisch Nederlands. Ze betoogde toen hoe taal letterlijk een kwestie van leven en dood kan zijn. Ze ging hiervoor helemaal terug naar de wortels van de Vlaamse Beweging, met de geschiedenis van twee Vlamingen, Coucke en Goethals. Een verhaal dat de aanwezige Nederlanders niet kenden en dat verschillenden van hen, waaronder ook Annette, erg aangreep.

Coucke en Goethals werden terechtgesteld voor een moord in Charleroi die ze niet gepleegd hadden maar waarvoor zij, na een proces in een taal die zij niet verstonden, toch veroordeeld werden. Om maar aan te geven waarom het van belang is, en in sommige situaties zelfs van levensbelang, dat we zorgvuldig omspringen met de positie van onze eigen taal in onze samenlevingen.

Dat kaartte An vorig jaar ook aan in een artikel in ScienceGuide getiteld: “Is de verengelsing van onze maatschappij een veelkoppig monster?”. En het is net dit artikel dat de Stichting Nederlands op het spoor zette om haar vandaag deze LOF-prijs uit te reiken.

En leidt de verengelsing van het hoger onderwijs ook tot een verengelsing van onze maatschappij?

Als je het Dagblad van het Noorden, een krant uit de buurt van universiteitsstad Groningen, mag geloven, dan lijkt het wel zo.

De krant besteedde onlangs aandacht aan het toenemende fenomeen van obers of winkelbedienden in Groningen die geen Nederlands kunnen spreken, maar Engels. Een fenomeen dat ook aanleiding is voor veel ergernis.

Hoe komt dat? Wel dat ligt aan de voorwaarden van de studieleningen van de Nederlandse overheid. Hiervoor komen namelijk ook buitenlandse studenten, in aanmerking. Zij komen in steeds grotere getale naar Groningen voor een van de Engelstalige opleidingen. De voorwaarde voor studiefinanciering is wel ze minstens 14 uur per week een baantje hebben. Ze komen dan vaak in de horeca of kleinhandel terecht, en de werkgevers vinden het blijkbaar niet altijd even belangrijk dat ze ook Nederlands zouden moeten kunnen spreken met de klant. Want de Groningers kunnen toch wel een mondje Engels. En als ze voor hun opleiding ook geen Nederlands nodig hebben, dan blijven er nog weinig prikkels over om onze taal te leren. Zo zie je hoe de verengelsing van het hoger onderwijs ook onverwachte gevolgen heeft in andere sectoren van de maatschappij. Zelfs daar waar je het niet onmiddellijk zou verwachten, in de Groningse horeca en kleinhandel. Om nog maar te zwijgen van de rechtstreekse druk die ervan uitgaat op de eventuele verengelsing van lagere onderwijsniveaus.

An, dit verhaal laat je niet onberoerd. De positie van het Nederlands in het hoger onderwijs, het toegankelijk houden van het hoger onderwijs in eigen taal voor Nederlanders en Vlamingen, het verbeteren van de academische taalvaardigheid in onze eigen taal en het aankaarten van die verengelsing staat centraal in jouw werk. En dat in een tijd waarin het Nederlands, met name in Nederland, aan een snel tempo aan prestige inboet in het academisch onderwijs. Daarvan getuigen de cijfers over de toenemende verengelsing van bachelor- en masteropleidingen, maar ook de zorgwekkende terugval van het aantal studenten in de universitaire opleiding Nederlands.

3

An wordt enorm gewaardeerd als één van de twaalf raadsleden van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren, het belangrijkste adviesorgaan van de Nederlandse Taalunie, waarvan ik de eer heb secretaris te zijn. Binnen die Raad hebben we de afgelopen jaren op verschillende manieren aandacht besteed aan het belang van het Nederlands als academische taal, en dat wil ik graag illustreren aan de hand van drie belangwekkende adviezen:

- “Iedereen taalcompetent!” uit 2017, over het verbeteren van het onderwijs Nederlands in het leerplichtonderwijs;
- Over het verbeteren van de academische taalvaardigheid in “Vaart met taalvaardigheid” uit 2015,

- En het advies: “Nederlands als taal van wetenschap en hoger onderwijs” uit 2016, met een visie op hoe internationale gerichtheid en behoud van het Nederlands op de universiteiten samen kunnen gaan.

En tijdens de laatste vergadering, twee weken geleden hier vlakbij in het Huis van het Nederlands, besliste de Raad ook om van start te gaan met een nieuw advies, over de universitaire opleiding Nederlands.

Die adviezen werden en worden vervolgens ook meegenomen in het beleid van de overheden – bijvoorbeeld bij de uitwerking van nieuwe eindtermen – of van de hogere onderwijsinstellingen, onder bij de KU Leuven en hogeschool Odisee waar An een belangrijke verantwoordelijkheid heeft als taalbeleidscoördinator.

Het is niet alleen de visie die telt bij An, maar ook de verwezenlijking ervan. Dat blijkt ook uit de indrukwekkende opsomming van daarnet, maar ook uit enkele sprekende concrete verwezenlijkingen:

- An heeft voor maar liefst 38 bacheloropleidingen een talenbeleid uitgewerkt, met voor elk van die opleidingen ook een ankerpersoon.
- Ze heeft een veelgebruikte uitgave “taalgericht vakonderwijs” ontwikkeld.
- En heel illustratief voor An: ze moest onze laatste raadsvergadering van twee weken geleden jammer genoeg voortijdig verlaten. En waarom? Omdat ze heel plichtsbewust een cursus academisch Nederlands moest geven aan beginnende juristen.

Door dat vurige ijveren, het mensen met elkaar verbinden, het enthousiast besturen en haar uit de hand gelopen hobby: het “dragen” van de Elfdaagse “Vlaanderen feest” zorgt An voor een krachtige impuls in het taalbeleid, voelbaar in Vlaanderen én in Nederland.

Dames en heren, een warm applaus voor An De Moor, laureate van de LOF-prijs der Nederlandse Taal 2018!